

te geraken tot formules, uitgedrukt in commutatietekens. Dat verband behoort echter in eersten aanleg juist het doel van het onderzocht te zijn, omdat de kortste weg in de practijk ook is, de verschillende tarieven niet uit de commutatiekolommen, maar uit elkander af te leiden. Alleen de kolom der gedisconteerde levenden is onmisbaar als uitgangspunt. Daaruit berekent men een tarief van verzekeringen bij leven. Door optelling met behulp van een schrijvende telmachine vindt men dan zonder moeite het tarief der koopsommen van tijdelijke en levenslange lijfrenten, en aan de hand daarvan leest men vervolgens uit een voor elke sterftetafel en voor elken rentevoet geldige, en in den handel verkrijgbare, premieconversietafel de tarieven der koopsommen en premiën van levenslange en gemengde verzekeringen af. Voor de verdere tarieven gaat men op een dergelijke wijze te werk. Commutatiekolommen van N , S , C , M , of R komen nergens te pas.

Wanneer men nu begint met deze gedachtengang in eenvoudige formules uiteen te zetten, dan heeft men daarin niet alleen een handleiding voor de tariefberekening, maar tevens een beknopte schets van de hoofdzaken van het bedrijf, zooals die toch feitelijk gekend behoorde te worden door een ieder, die daarin werkzaam is. Daar aan kan men dan verdere beschouwingen laten aansluiten over commutatiekolommen enz. die meer in het bijzonder voor de wiskundige afdeeling zijn bestemd ter behandeling van afwijkende gevallen. Een op die wijze samengesteld leerboek lijkt mij veel aantrekkelijker dan de tegenwoordige, waarin de beginnening onmiddellijk struikelt over de talrijke commutatietekens, en aanvankelijk door de boomen het bosch niet zien kan.

Uit de verslagen van de zittingen van het eerste congres blijkt, dat Quiquet reeds in 1895 rekening wilde houden met de mogelijkheid, dat het commutatiesysteem niet het beste was, en de vrees koesterde, dat de officieele aanvaarding van een stel commutatietekens door het congres latere vereenvoudigingen of vernieuwingen zou tegenhouden. Quiquet uitte dit, naar ik meen, meer ter illustratie van zijn tegenzin tegen de geheele universeele notatie, dan omdat hij zelf een bepaalde vereenvoudiging op het oog had, maar zijn vrees is achteraf toch niet zoo ongegrond gebleken. Léon Marie heeft op de zittingen van het tweede congres wel gezegd, dat de symbolen voor de commutatietafels, waaromtrent zulke uiteenlopende verlangens werden gekoesterd, toch eigenlijk bijzaak waren, en de symbolen voor de verschillende verzekeringsvormen hoofdzaak, maar de leerboeken zijn steeds voortgegaan die bijzaak op den voorgrond te schuiven.

Juist door het gebruik van afzonderlijke symbolen voor de verschillende verzekeringsvormen en de daarmee samenhangende interestfuncties is de verzekeringswiskunde, het woord thans in de ruime beteekenis genomen, een eenvoudig geval van een directe analyse. Wij laten immers de grootheden, welker betrekkingen